
Inowrocław, st. 100/101, gm. loco, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 45-40/16,17

Informator Archeologiczny : badania 34, 142-143

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Hłomcza, st. 1, gm. Sanok,
woj. podkarpackie, AZP 112-
79/80

patrz: paleolit

HORODŁO, st. 25,
gm. Horodło, woj. lubelskie,
AZP 85-95/117

- osada kultury przeworskiej (okres wpływów rzymski B2)
- ślady osadnictwa nowożytnego

Badania o charakterze ratowniczym, prowadzone podczas budowy Placówki Straży Granicznej w Horodle pod kierunkiem mgr. Stanisława Gołuba na zlecenie inwestora.

W trakcie ziemnych robót budowlanych odkryto i zadokumentowano obiekt pradziejowy, którym była chata przypisana ludności kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich (faza B2). Miała ona czworoboczny zarys o wymiarach 4 x 4,50 m. W wypełnisku obiektu odsłonięto 148 fragmentów ceramiki naczyniowej (głównie lepionej ręcznie), nieokreślony przedmiot żelazny, 3 bryłki żużla żelaznego, czaszkę ludzką oraz 24 fragmenty kości zwierzęcych. Poza obiektem natrafiono na nowożytny materiał masowy datowany na XVIII-XIX w.) i współczesny typu śmietnikowego z XX w.

Dokumentacja powykonawcza z badań znajduje się w WUOZ Lublin, Delegatura w Zamościu, a materiały zabytkowe zdeponowano w Muzeum Regionalnym w Hrubieszowie.

Hża - Chwałowski Trakt,
st. 21, pow. Radom,
woj. mazowieckie, AZP 79-69

patrz: neolit

INOWROCLAW,
st. 100/101, gm. *loco*,
woj. kujawsko-pomorskie,
AZP 45-40/16,17

- osadnictwo kultury łużyckiej
- osada kultury jastorfskiej
- warzelnia soli i miejsce obrzędowe z okresu wpływów rzymskich
- osadnictwo późnośredniowieczne i nowożytne

Badania przeprowadzone przez Instytut Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu pod kierunkiem dr. Józefa Bednarczyka. Finansowane przez inwestora prywatnego.

Stanowisko nr 101 odkryto w wyniku weryfikacji badań powierzchniowych przeprowadzonych w latach 70. XX w. przez zespół badań Kujaw Instytutu Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Zajmuje ono zachodnie zbocze dolinki Rowy Rąbińskiego (Słonego) oraz jej podmokłe dno łączące stanowisko nr 101 z leżącym na przeciwległym zboczu i badanym od kilkunastu sezonów stanowiskiem nr 100. Odkryte tu w latach poprzednich urządzenia unikatowej, rozległej warzelnii soli z okresu rzymskiego wychodzą poza granice wykopów w kierunku zachodniego zbocza dolinki, a ich kontynuację obserwujemy już w obrębie stanowiska nr 101.

Prace wykopaliskowe miały charakter ratowniczy. Podjęto je w związku z planowaną budową 2 pawilonów handlowych. Badaniami objęto większą część stanowiska nr 101 (po zachodniej stronie Rowu Rąbińskiego) oraz niewielką część stanowiska nr 100 (po wschodniej stronie). Ogółem zbadano powierzchnię 135 arów, rejestrując łącznie ponad 400 obiektów stanowiących relikty osadnictwa czterech kolejnych jednostek kulturowo-chronologicznych: łużyckiej, jastorfskiej, przeworskiej oraz okresu późnośredniowiecznego i nowożytnego.

Z kulturą łużycką można wiązać 3 jamy oraz kilkadziesiąt fragmentów ceramiki rejestrowanej w różnych strefach stanowiska. Wydaje się, iż tak nieliczne pozostałości świadczą o epizodycznej penetracji gospodarczej przez grupy ludności zamieszkujące sąsiednie tereny (stanowiska).

Kulturze jastorfskiej należy przyporządkować ponad 90 pozostałości osadnictwa koncentrujące się w zachodniej części stanowiska w najwyższej partii

zbocza. Poza zwartym zasięgiem występują jedynie pojedyncze obiekty oraz zespół glinianek. Nietypowa struktura rejestrowanych obiektów pozwala przypuszczać, że jest to gospodarcza część większej osady rozciągającej się dalej w kierunku zachodnim, poza obrębem wykopów. Najliczniej reprezentowaną kategorię obiektów stanowią jamy o różnym, najczęściej nieustalonym, przeznaczeniu oraz dołki posłupowe tworzące w kilku przypadkach układy liniowe, które można identyfikować z naziemnymi konstrukcjami słupowymi. Materiały ceramiczne pozyskane z tych obiektów, jak też z warstwy reprezentujące cechy „klasycznie jastorfskie” wskazują na wczesną chronologię (fazy I-II okresu późnolateńskiego), a niezbyt duża ich liczebność świadczyłaby o krótkotrwałym użytkowaniu osiedla.

Obiekty kultury przeworskiej (około 200) skupiają się we wschodniej i północnej części badanej powierzchni. Są to przede wszystkim urządzenia gospodarcze: piece, studnie bądź piwniczki-chłodnie, w tym jedna z zachowanymi elementami konstrukcji drewnianej, kilka jam gospodarczych oraz budynki naziemne wyznaczone przez układy dołków posłupowych. Jedyny budynek mieszkalny jest typową półziemianką o regularnych czworobocznych zarysach z systemem potrójnych słupów w ścianach szczytowych. Wymienione obiekty stanowią peryferyjną strefę osady z późnego okresu wpływów rzymskich, badanej wcześniej na stanowisku nr 100. W materiale zabytkowym na szczególną uwagę zasługuje figurka ceramiczna (ptaka), której fragmenty znaleziono w 2 sąsiednich piecach.

Kolejne kategorie obiektów wiążą się z produkcją solowąską: są to paleniska będące fragmentem większego pola zniszczonego przed laty przy budowie ulicy Wojska Polskiego oraz rowy do pozyskiwania i transportu solanki. Są one, z wyjątkiem obiektu nr 200, równoległe do siebie zorientowane, tworząc rodzaj „wiązki” otaczającej od południa i zachodu dawny zbiornik wodny. Dwa rowy „główne” osiągają długość odpowiednio: ponad 80 m i ponad 90 m. W żadnym przypadku nie są to ich pełne długości, nie mieszczą się one bowiem w granicach wykopów. Przeciętna szerokość rowów wynosi 30-50 cm, osiąga miejscami maksymalnie 110 cm, natomiast głębokość – 10-30 cm, maksymalnie 70 cm. Wypełnia je intensywnie czarna ziemia przewarstwiona w głębszych odcinkach z warstwami piasku, wskazującymi na formowanie się wypelniska przy udziale wody. W żadnym z obiektów nie zarejestrowano materiałów zabytkowych, jednak przez analogię do odkrytych wcześniej na stanowisku nr 100 należy datować je na okres rzymski.

Sytuację unikatową, nieznaną dotychczas w kulturze przeworskiej zaobserwowano w obrębie wspomnianej glinianki. Eksploatowane w okresie późnolateńskim jej wywierzisko – ulegając z czasem stopniowemu wypłycaniu na skutek działania procesów naturalnych – zostało w okresie późnorzymskim powtórnie wykorzystane w innym charakterze, a mianowicie kulturowym. Pozostałością nieidentyfikowalnych bliżej, acz niewątpliwie obrzędowych czynności jest stwierdzona w centralnej, najgłębszej partii glinianki warstwa o miąższości 10-30 cm, zawierająca ponad 200 ułamków pochodzących z kilku rozbitych naczyń terra sigillata, kilkaset fragmentów ceramiki cienkościennej, bogato zdobionej, często przepalanej, a także kilkadziesiąt grudek stopionego brązu i pojedyncze przepalone kości.

Ostatnią – późnośredniowieczną i nowożytną fazę wyznacza system równoległych bruzd międzyzagonowych wskazujących na użytkowanie części obszaru stanowiska jako pola uprawnego względnie ogrodu-warzywnika. Takie przeznaczenie gruntów, stanowiących ówczesne uposażenie miasta, potwierdzają źródła pisane.

Dokumentacja i zbiory znajdują się w Instytucie Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Badania nie będą kontynuowane.